

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА
МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г.Е. ВЕЙНШТЕЙНА

МАТЕРІАЛИ

**ІХ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
19 – 20 ЖОВТНЯ 2021 р.**

**«ЕКОНОМІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ
РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ»**

м. Одеса

УДК: 338.43:316.502(477)

Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції 19-20 жовтня 2021 року. Одеса: Одеська національна академія харчових технологій, 2021. – 369 с.

У матеріалах конференції знайшли відображення економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття. Були запропоновані шляхи вирішення найактуальніших та нагальних проблем багатьох сфер сучасного бізнесу та новітні управлінські технології в сучасних турбулентних умовах існування підприємств. В доповідях особлива увага приділялась прикладному характеру досліджень та їх впливу на поліпшення економічної ситуації в країні.

Науковий редактор Мельник Ю.М. - д-р екон. наук, професор,
директор ННПЕіМ ім. Г. Е. Вейнштейна ОНАХТ

Редакційна колегія:

Агеева І.М. – к.е.н., доц., Басюркіна Н.Й. – д.е.н., проф., Купріна Н.М. – д.е.н., доц., Лагодієнко В.В. – д.е.н., проф., Немченко В.В. – д.е.н., проф., Павлов О.І. – д.е.н., проф., Савенко І.І. – д.е.н., проф., Іванченкова Л.В. – д.е.н., проф., Соловей А.О. – к.і.н., доц., Неустроєв Ю.Г. – к.е.н., доц.

Матеріали додаються за оригіналами рукопису

Редакційна колегія не несе відповідальності за зміст та сутність наданих матеріалів

МОДЕЛЬ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ АГРОБІЗНЕСУ

Кушнір О.І., аспірант

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса, Україна

Актуальність. Порушення інклюзивності або гармонії у розвитку життя є основною причиною глобальної кризи сучасності. Прогрес окремих його форм (covid-19, «Американська бабочка») стримує розвиток людства. Аналогічно у суспільстві розвиток багатих (держави, населення,) унеможлиблює розвиток бідних і збереження довкілля, що у теперішніх умовах є неприпустимим, оскільки не відповідає закону еволюції життя (незворотність, прискорення темпів, нерівномірність, етичне відношення до розвитку усіх живих істот). У теперішній час зупиняється усе, що протидіє цьому закону [1, с. 9–10]. Актуальним є дослідження інклюзивного розвитку агробізнесу в Україні.

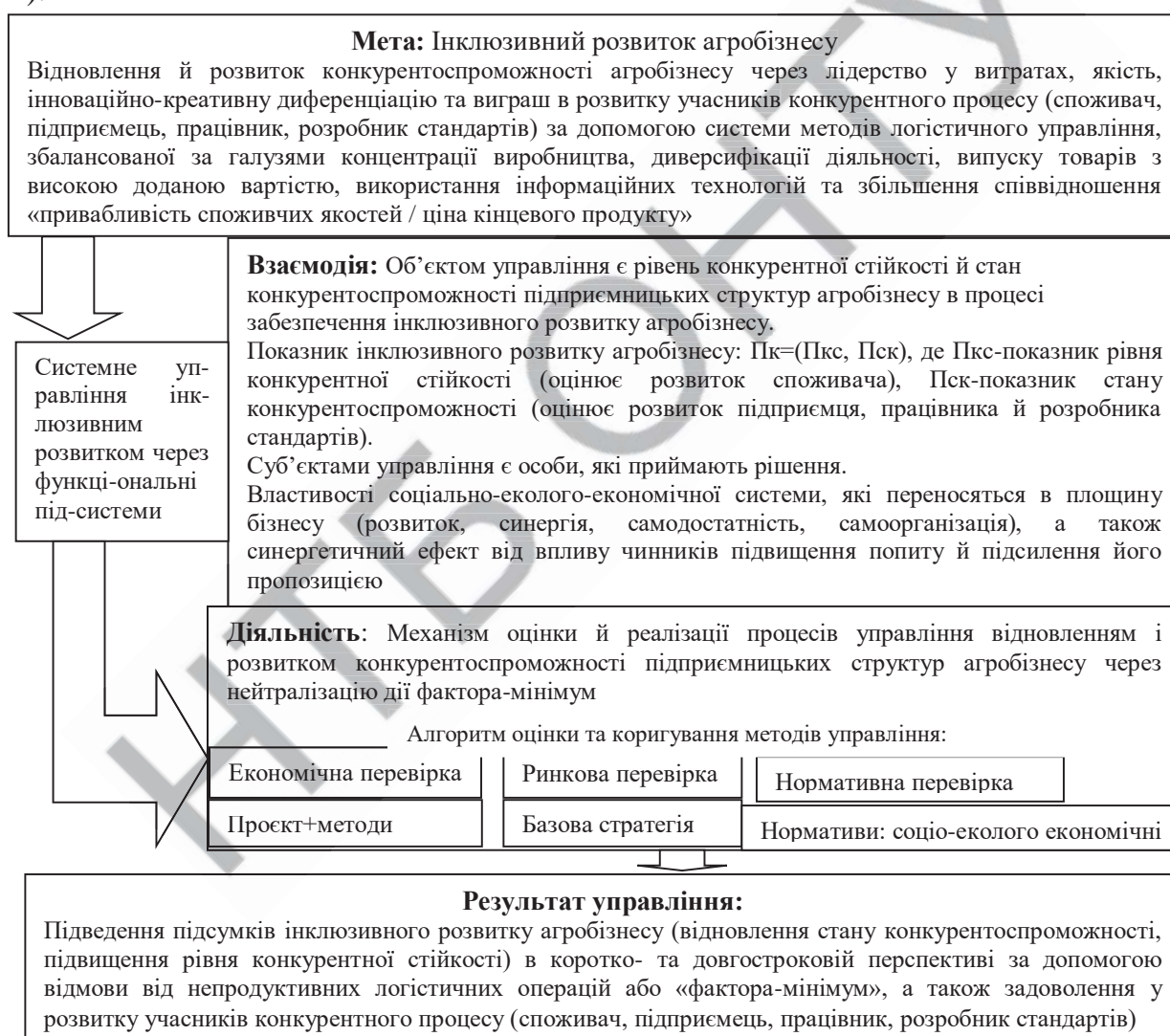
Огляд основних досліджень та публікацій. Існує декілька підходів до забезпечення інклюзивного або гармонійного розвитку: сталий, соціально орієнтований, людиноцентричний, екологічно збалансований т. ін. Загальною умовою є наявність у розвитку соціальної, екологічної й економічної складових. О. Павлов робить акцент на тому, що «сталий розвиток є всебічно збалансованим суспільним розвитком, в якому економічні та соціальні процеси узгоджуються зі станом навколишнього природного середовища» [2, с. 94]. В. Самофатова конкретизує, що «в контексті функціонування агропродовольчої сфери сталий розвиток – це насамперед економічне зростання, за якого ефективно розв'язуються найважливіші проблеми життєзабезпечення суспільства без виснаження і деградації довкілля» [3, с. 80].

Впровадження ідей сталого розвитку в минулому й на початку ХХІ століття було засновано на культурному розвитку депресивних місцевих громад за рахунок туризму. В Україні було запроваджено програму розвитку п'яти агрокультурних кластерів на основі сільських місцевих культурологічних, екологічних, просвітницьких агротуристичних дестинацій [4]. Її впровадження показало, що культурні заходи треба організовувати не стільки для туристів, а насамперед для сільських працівників. О. Жигулін вбачає доцільним створення мережі центрів креативного сільського господарства навколо сільських місцевих дестинацій за допомогою ресурсів середнього агробізнесу. Для цього будується інфраструктура з метою проведення регулярних творчих культурних заходів (День українського села, Свято молока т. ін.). Приплив на село креативних людей є необхідною умовою приваблення молоді й розвитку підприємництва [1, с. 358–361]. С. Дідух пропонує залучити до гармонійного розвитку сільських громад ресурсів великого агробізнесу на основі інклюзивного розвитку агропродовольчих вертикальноінтегрованих компаній України [5].

Разом з тим, невирішеною залишається проблема забезпечення гармонії у розвитку суспільства, бізнесу й держави.

З огляду на це, актуальною є розробка моделі інклюзивного розвитку агробізнесу через конкурентоспроможність на ринку й задоволення потреб суспільства, бізнесу й держави.

Інклюзивність розглядається як залучення до розвитку усіх, без відмінностей і обмежень [6]. Оскільки економічний прогрес є інвестиційною основою вирішення соціальних й екологічних проблем, то модель інклюзивного розвитку агробізнесу повинна бути орієнтованою на результативну економічну діяльність. Такою діяльністю є комплекс заходів щодо забезпечення конкурентоспроможності бізнес-структури на ринку (рис. 1).

Рис. 1. Модель інклюзивного розвитку агробізнесу через конкурентоспроможність на ринку й задоволення потреб суспільства, бізнесу й держави*

Примітка. *Удосконалено автором на основі [1, с. 370].

Особливістю запропонованої моделі є, по-перше, включення у число зацікавлених сторін споживача, підприємця, працівника й розробника стандартів (представника держави). Задоволення інтересів усіх створює синергетичний ефект спільного розвитку. Це те, чого не вистачає людству для виходу із кризи, а підприємствам України – із стану неконкурентоспроможності. Друга особливість моделі полягає в урахуванні існування комплексу основних споживчих властивостей товарів (економність, якість, креативна диференціація) та пов'язаних з ним форм прояву специфічних економічних й екологічних законів, базових конкурентних стратегій (лідерство у витратах, висока якість, креативна диференціація), методів логістичного управління підвищенням конкурентоспроможності й механізму оцінки, відновлення й розвитку конкурентоспроможності.

Умови одержання синергетичного ефекту, коли усі складові процесу не суперечать, а посилюють один одного, наведемо через прояв спільної дії законів попиту, пропозиції, підвищення продуктивності праці, еволюції життя. Зростання попиту на товари підприємств агробізнесу відбувається, коли головна споживча властивість їх атрибутів (або економність, або якість, або креативна диференціація) співпадає з типом стійкої структури виробничої діяльності підприємства (економно-, якісно-, диференційно-дисипативна структура) й психофізіологічними характеристиками працівників (динамік, статик-раціоналізатор у сфері якості, інтуїтив-творець).

Якщо забезпечити смаки й уподобання споживачів за рахунок конкурентоспроможних, розвиваючих їх атрибутів товарів (розвиток попиту), які постійно вдосконалюються вмотивованими у власному саморозвитку працівниками (розвиток продуктивності праці), то це сприятиме розвитку через логістичні ІТ технології виробничої системи (розвиток пропозиції), що закріплюється у стандартах (еколого-соціо-економічна сфера).

Вмотивованість працівників і підприємців полягає у тому, по-перше, що створення конкурентоспроможного продукту їм подобається, по-друге, – має творчий (не рутинний) характер через усунення непродуктивних операцій, а по-третє, – не вимагає фізичного напруження із-за автоматизації виробництва за допомогою інформаційних технологій.

В моделі інклюзивного розвитку агробізнесу використовується визначення конкурентних переваг товарів сільськогосподарських підприємств і підприємницьких структур агробізнесу, які забезпечують їх ресурсною, збутовою й просторовою базою функціонування. Зазначені конкурентні переваги відрізняються тим, що позначаються: «економністю» (час, гроші), якщо купується товар фізіологічного призначення (продукти харчування, послуги транспортування, фінансування, зберігання, продажу); «якістю» у разі придбання товарів, які задовольняють потреби в безпеці й комфорті (машини й обладнання для аграрного сектору, технічний сервіс, страхування посівів і

підготовка кадрів); «інноваційно-креативною диференціацією», коли за рахунок товару задовольняються вищі потреби людини (послуги з рекламування агропродуктів, створення брендів, агротуристичний та виставковий бізнес, агродизайн, підприємства галузей креативної індустрії) [1, с. 345]. Врахування вищевказаного сприятиме створенню пропозиції, яка задовольнить платоспроможний попит.

Важливим орієнтиром в дослідженні є використання методичного підходу до формування виробничого персоналу підприємницьких структур агробізнесу, який характеризується тим, що враховується сполучення індивідуальних характеристик працівників з напрямом конкурентної переваги товару. Для виробництва «економного» товару підходять динамічні працівники, схильні до виконання великого обсягу роботи за короткий термін (трактористи-машиністи, водії, майстри машинного доїння, заготівельники, працівники закладів швидкого харчування), «якісного» – статичні особистості, що надають перевагу не кількості, а якості праці (робітники сільськогосподарських підприємств із ремонту агротехніки, агромашинобудівних заводів, страхових компаній та навчальних закладів з підготовки кадрів), «інноваційно-креативного диференційованого» – творчі працівники, здатні задовольняти не нижчі, а вищі потреби споживача (фахівці у сфері брендингу й реклами агропродуктів, робітники сільського туризму) [1, с. 337].

Цьому сприяє досконалий механізм оцінки й реалізації процесів управління відновленням і розвитком конкурентоспроможності підприємницьких структур агробізнесу на основі інклюзивного підходу, який базується на описі методів управління підвищенням конкурентоспроможності у функціональних видах діяльності та послідовній перевірці їхньої дії на забезпечення рентабельності, відповідності базовій конкурентній стратегії й нормам державного регулювання (соціальна, екологічна, економічна сфера). Висновок про успішну реалізацію процесів управління конкурентоспроможністю структури бізнесу робиться у разі позитивного результату усіх перевірок. Наведений механізм дозволяє оперативно (щомісяця) виявляти та нейтралізувати дію фактора-мінімум, який руйнує конкурентоспроможний стан і унеможливорює конкурентну стійкість, а також контролювати й забезпечувати інклюзивний розвиток структури бізнесу на ринку.

Результати дослідження впроваджено на ПП Аккерманзернопром і ПП Агрокомпанія «Агроток». У господарствах сформовано «економно-дисипативну» структуру управління виробничою діяльністю: стандартизований продукт, конкурентоспроможна ціна, реклама конкурентних цін і високої продуктивності, збут з акцентом на конкурентних цінах в умовах демонстрації високої продуктивності, масове виробництво, персонал

«динаміки-сенсорики», інвестиції у високопродуктивну техніку й технологію, динамічне управління фінансами. Дана структура підтримується у часі за допомогою «Механізму оцінки й реалізації процесів управління відновленням і розвитком конкурентоспроможності підприємницьких структур агробізнесу на основі інклюзивного підходу», що дозволяє суб'єктам агробізнесу бути конкурентоспроможними на ринку.

Проведені дослідження дали можливість розробити «Модель інклюзивного розвитку агробізнесу через конкурентоспроможність на ринку й задоволення потреб суспільства, бізнесу й держави».

Впровадження результатів дослідження в структурах агробізнесу Одеської області дало позитивний результат.

Література

1. Жигулін О. А., Махмудов І. І., Попа Л. М. Логістика в управлінні конкурентоспроможністю бізнесу при виході економіки із стану глобальної кризи: Монографія. Ніжин, 2021. 544 с.

2. Павлов О. І., Хвесик М. А., Юрчишин В. В. та ін. Сталий розвиток та безпека агропродовольчої сфери України в умовах глобалізаційних викликів: монографія. Одеса: Астропринт, 2012. 760 с.

3. Самофатова В. А. Еволюція поглядів на економічне зростання і сталий розвиток. Сталий розвиток та безпека агропродовольчої сфери України в умовах глобалізаційних викликів: монографія. Одеса: Астропринт, 2012. С. 70–81.

4. Ярошенко О. Економіку підніматиме Гоголь: агрокластери додадуть шести областям більше 3,5 тисяч робочих місць. Молода Україна. Випуск № 004 за 01.12.2017. URL: <http://www.umoloda.kiev.ua/number/3105/159/107724/> (дата звернення: 01.10. 2021 року).

5. Дідух С. М. Інклюзивний розвиток агропродовольчих вертикально-інтегрованих компаній України : монографія. Одеса : Астропринт, 2020. 332 с.

6. Acemoglu D., Robinson J. A. Why nations fail: the origins of power, prosperity, and poverty. New York: Crown Publishing Group, 2012. 544 p.

	АУДИТ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
23.	Ступницька Т.М., к.е.н., доцент; Разінін Я.О., магістрант; Стерницький В.М., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	67
	ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТА СПРОМОЖНІСТЬ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
24.	Волощук Ю.О., д.е.н., доцент; Волощук В.Р., д.е.н.; Федорук У.В., аспірант. Подільський державний аграрно-технічний університет, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна	71
	ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	
25.	Миронюк Н.В., магістрант; Семененко І.І., магістрант. Подільський державний аграрно-технічний університет, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна	75
	МЕНЕДЖМЕНТ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНО БЕЗПЕЧНОЇ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	
26.	Савчук О.В., аспірант; Москалюк В.В., аспірант. Подільський державний аграрно-технічний університет, м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька область, Україна	80
	ПОКРАЩЕННЯ АСОРИМЕНТНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА ПрАТ «ЧУМАК»	
27.	Статєва М.С., д-р філософії (PhD), ст. викладач; Лозовська Г.М., к.е.н., доцент. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	85
	ЗЕРНОВИЙ РИНОК: СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ	
28.	Березовська Л.В., асистент, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	88
	ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ В ОЦІНОЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	
29.	Шевченко О.Ю., викладач вищої категорії, Одеський фаховий коледж економіки, права, готельно-ресторанного бізнесу, м. Одеса, Україна	91
	ДИВЕРГЕНТНО-КОНВЕРГЕНТНИЙ ХРОНОТОП ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	
30.	Юшин С.О., д.е.н., професор, головний науковий співробітник, ННЦ «Інститут аграрної економіки» НААНУ, м. Київ, Україна	95
	АНТИЦИКЛІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО СЕКТОРУ: ІННОВАЦІЇ В МЕТОДОЛОГІЇ	
31.	Кулаковська Т.А., к.е.н., доцент, ОНАХТ, м. Одеса, Україна	100
	ОСНОВНІ ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА	
32.	Крупіна С.В., к.е.н., доцент; Немикіна Л.В., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна	102
33.	МОДЕЛЬ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ АГРОБІЗНЕСУ	105

- Кушнір О.І., аспірант, ОНАХТ, м. Одеса, Україна
 АНАЛІЗ ТЕХНІЧНОГО СТАНУ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ
 ОСНОВНИХ ВИРОБНИЧИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВ ХЛІБОПЕКАР-
 34. СЬКОЇ І КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗЕЙ УКРАЇНИ 110
 Лобоцька Л.Л., к.т.н., доцент; Галайчук К.І., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса,
 Україна
- СИТЕМА ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ
 ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ
 35. Фрум О.Л., к.е.н., доцент; Левченко М.С., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса, 114
 Україна
- АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ
 36. Мініна В.О., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса, Україна 117
- АГРОПРОМИСЛОВИЙ КОМПЛЕКС УКРАЇНИ В СИСТЕМІ СВІТОВОГО
 37. РИНКУ 119
 Федорова Т.С., аспірантка, ОНАХТ, м. Одеса, Україна
- ВПЛИВ АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ І ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ НА
 ФІНАНСОВУ СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА
 38. Кухарук А.А., викладач циклової комісії економічних дисциплін, 123
 Відокремлений структурний підрозділ «Одеський технічний фаховий коледж
 ОНАХТ», м. Одеса, Україна
- АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ПОТОЧНИМИ ВИТРАТАМИ
 39. ВИНОРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ 126
 Похольченко О.С., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса, Україна
- СТАН РИНКУ І ПРОБЛЕМИ КОНДИТЕРСЬКОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ НА
 СУЧАСНОМУ ЕТАПІ
 40. Лобоцька Л.Л., к.т.н., доцент; Петренко О.О., магістрант; Присяжнюк К.В., 130
 магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, Україна
- МОДЕЛЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
 ПІДПРИЄМСТВ КОНСЕРВНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ
 41. Фрум О.Л., к.е.н., доцент; Цвірінкалова В.А., магістрант. ОНАХТ, м. Одеса, 133
 Україна, Україна
- ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ
 42. ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ 137
 Шаркова І.І., магістрант, ОНАХТ, м. Одеса, Україна
- ОЦІНКА ЯКОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ
 43. Хачатурян О.С., кандидат економічних наук, Відокремлений структурний 141
 підрозділ «Одеський технічний фаховий коледж ОНАХТ», м. Одеса, Україна
- THE STATE OF DEVELOPMENT OF THE BIOECONOMY IN ROMANIA
 44. Voicilaş D.M., Assoc.prof.dr., Senior researcher, Romanian Academy, Institute of 144
 Agricultural Economics, Bucharest, Romania
- ОЦЕНКА РОЛИ ПРОФЕССОРОВ В РЕЙТИНГЕ ВУЗА ПРИ ВЫБОРЕ
 45. УНИВЕРСИТЕТА ПОТРЕБИТЕЛЯМИ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛУГ 148